

ZYGMUNT SUŁOWSKI [†]*

KSIĘGI ZGONÓW PARAFII KIJANY I BYSTRZYCA Z DRUGIEJ POŁOWY XVIII W.

Spośród rejestracji ruchu naturalnego w Polsce przedrozbiorowej badacze cenią najniżej księgi zgonów. Powodem tej oceny są niskie liczby zapisów, aż w głąb drugiej połowy XVIII w. Mówi się więc o niekompletności rejestracji, która uniemożliwia wykorzystanie tych danych przy rekonstrukcji ówczesnych procesów demograficznych¹. Jednak moim zdaniem powód tych niskich liczb jest inny, mianowicie inaczej formułowano zasady i cele ówczesnej rejestracji zgonów niż my to robimy dzisiaj. Jesliby się zaś okazało, że tamte zasady stosowano konsekwentnie, wówczas możnaby wykorzystywać w badaniach demograficznych również wczesne księgi zgonów, oczywiście w zakresie uwzględnianych przez nie problemów.

W 1976 r. przedstawiłem analizę ksiąg zgonów parafii w Łukowej (diecezja Przemyśl, od 1818 r. Lublin), wykazując ewolucję charakteru zapisów. Mianowicie w latach 1722-1734 była to rejestracja ofiar pieniężnych od pogrzebów, od 1741 r. notowano zgony wraz z faktem zaopatrzenia zmarłego 3 sakramentami (spowiedź, komunია, ostatnie namaszczenie), zaś od 1757 r. również zgony dzieci, które do tych sakramentów przystępować nie mogły². Przeglądając księgi z innych parafii utwierdzałem się w przekonaniu o istnieniu prawidłowości w rozwoju metryk zgonów. Stąd waga przykładowej analizy ksiąg

* ZYGMUNT SUŁOWSKI, ur. 2 V 1920 r. w Lublinie – zm. 12 II 1995 r. w Lublinie. Od 1952 r. został zatrudniony w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Doktorat uzyskał w 1952 r. w Uniwersytecie Jagiellońskim. Mianowany został docentem w 1953 r., prof. nadzwyczajnym w 1969 r., prof. zwyczajnym w 1986 r. Był prodziekanem (1957-1959, 1966-1968) i dziekanem (1974-1981) Wydziału Nauk Humanistycznych, członkiem wielu redakcji naukowych oraz krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych. Prowadził badania nad historią średniowiecza, naukami pomocniczymi historii (zwłaszcza demografią historyczną). Opublikował ponad 200 pozycji naukowych, a wśród nich: *Najstarsza granica zachodnia Polski*, Poznań 1952; *Początki Kościoła polskiego*, w: *Kościół w Polsce*, t. 1, Kraków 1968; współautor – *Bibliographie de cartographie ecclésiastique. Deuxieme fascicule: Pologne*, Leiden 1971. [opr. Ryszard Skrzyniarz]

Redakcja otrzymała niniejszą pracę już po śmierci autora.

¹ I. Gieysztorowa, *Wstęp do demografii staropolskiej*, Warszawa 1976, s. 257-260.

² Z. Sułowski, *O finansowej genezie polskiej rejestracji zgonów*, „Przeszłość Demograficzna Polski”, 9 (1976) s. 57-66.

z 2 parafii podlubelskich (ówczesnie diecezja Kraków). Zwłaszcza pouczająca jest księga z parafii Kijany, która, nastroczając różne trudności badawcze, pozwala wejrzeć głębiej w zasady i sposoby ówczesnej rejestracji. Także księga parafii Bystrzyca daje istotne wskazówki na ten temat.

Teren obu parafii zajmuje obszar u zbiegu Bystrzycy, przepływającej przez Lublin, i Wieprza. W pierwszej połowie XIV w. istniały już kościoły parafialne w Bystrzycy, na lewym brzegu dolnego biegu rzeki tejże nazwy, oraz w Nowogrodzie, leżącym na lewym brzegu Wieprza powyżej ujścia Bystrzycy. W XVI w. kościół w Nowogrodzie został zniszczony przez kalwinów. Natomiast około 1600 r. zbudowano kościół w Kijanach, wsi należącej dotychczas do parafii w Bystrzycy, i przyłączono do niego cały obszar dawnej parafii Nowogród. Do Kijan przyłączono też wieś Łuszczów z kościołem filialnym, którą od sąsiedniej Bystrzycy (2 km) oddziela rzeka; natomiast dłuższa droga do Kijan (5 km) nie napotyka na naturalne przeszkody. Na północnej peryferii parafii Bystrzyca powstała w XVI w. filia w Łucce, podzielona następnie na parafie: Lewartów (dziś Lubartów) i Serniki³.

Wykazy miejscowości, należących w badanym okresie do obu parafii, podają: Rejestr pogłównego województwa lubelskiego 1676 roku⁴ oraz spis ludności diecezji krakowskiej z 1787 roku⁵; również parafialne księgi metrykalne formularza austriackiego, zaprowadzone od 1797 r., posiadają wyodrębnione strony dla każdej miejscowości. Parafia kijańska obejmowała wówczas 8 wsi: Kijany i Nowogród na lewym brzegu Wieprza; Witaniów, Ziółków, Stoczek i Zawieprzycę na prawym; Zezulin na północnym wschodzie oraz na południowym zachodzie Łuszczów z własnym kościołem (uzyskał prawa parafii filialnej w 1899 r., zaś samodzielnej w 1920 r.). Wykaz z 1676 r. wymienia Wólkę Zawieprzycką (Wola Zawieprzycka), która później występuje w parafii Ostrów; zaś w księgach austriackich jest jeszcze mała wieś Januszówka, zapewne wydzielona niedawno ze Stoczka. W skład parafii bystrzyckiej wchodziło 16 wsi, z czego 12 w zachodnich widłach Bystrzycy i Wieprza oraz 4 za Bystrzycą. Ponadto w wykazie z 1676 r. są jeszcze 2 wsie na północy za Wieprzem, Czerniejów i Wola Suska (czyli Czerniejowska), przyłączone około 1735 r. i przed 1650 r. do parafii Serniki⁶; zaś w źródłach z końca XVIII w. występują 2 małe

³ P. Szafran, *Rozwój średniowiecznej sieci parafialnej w Lubelskiem*, Lublin 1958, s. 131, 152-153, 155-156, 158-159 (Lubartów); S. Kuraś, *Słownik historyczno-geograficzny województwa lubelskiego w średniowieczu*, „Dzieje Lubelszczyzny”, 3 (1983) s. 44, 137, 143, 162-163 (Łucka); J. Kowalczyk, *Wartość źródłowa metryk parafii Serniki (pow. Lubartów) z lat 1697-1865*, „Przeźsłość Demograficzna Polski”, 3 (1969), s. 64-66.

⁴ *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, t. 4, wyd. A. Pawiński, w: *Źródła dziejowe XVI w.*, t. 15, Warszawa 1886, s. 11a-12a, 23a-24a.

⁵ B. Kumor, *Spis ludności diecezji krakowskiej prymasa M. J. Poniatowskiego z 1787 roku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 39 (1979) s. 261-263.

⁶ Kowalczyk, dz. cyt., s. 64.

wsie, których położenie nie jest oczywiste: w 1787 r. Zawadów (chyba inna nazwa dla Grabianowic⁷), w księgach austriackich Zagrody (koło Pliszczyna?).

Zasada przyjmowania sakramentów we własnym kościele parafialnym upowszechniała się najpóźniej odnośnie do chrztów dzieci. Toteż w najstarszych zachowanych księgach chrztów parafii Kijany (od 1725 r.) występują liczne zapisy z terenu parafii Bystrzyca, konkretnie ze Spiczyna i Jawidza, z których było tu bliżej niż do własnego kościoła (np. 23 w 1730 r., 19 w 1746 r., aż 42 w 1763 r.). Również mieszkańcy Łuszczowa chrzcili niektóre swe dzieci w Bystrzycy: 3 w 1713 r., brak w 1730 r., 3 w 1746 r., 16 w 1763 r. (przy 9, 6, 1 odpowiednio od 1730 r. w Kijanach). Ale już w 1780 r. brak jest zapisów tego rodzaju w obu parafiach (18 chrztów z Łuszczowa w Kijanach). Natomiast znaczna większość chrztów z Rokitna i Woli Rokickiej odbywała się w pobliskich Sernikach, aż do reformy 1797 roku⁸ Jednak śluby i pogrzeby spoza parafii notowano na tym obszarze zupełnie sporadycznie⁹.

1. Księga zgonów parafii Kijany z lat 1773-1801

Najstarsza zachowana księga zgonów ma rozmiary 32 x 19 cm; stan zachowania księgi dobry, oprawa oryginalna. Księga liczy 62 karty, spośród których na k. 2-43 i 58-60 mamy tekst ciągły aktów zgonów, zaś na pozostałych pewne strony zostały porubrykowane i częściowo zapisane; puste miejsca skrupulatnie przekreślono. O dokonaniu tej czynności oraz ponumerowaniu i opieczętowaniu kart mówi protokół dziekana lubartowskiego z 11 XI 1852 r., zamieszczony na karcie 61.

Charakter pisma wskazuje na kilka osób, spod ręki których wychodziły zapisy. Identyfikacja tych osób jest możliwa jedynie drogą pośrednią przez porównanie z księgami chrztów. Choć bowiem zapisy chrztów prowadziła

⁷ Grabianowice występują w 1676 r. i w księgach austriackich. Brak ich natomiast w 1787 r. Pojawia się zaś Zawadów. Rozmiary tych miejscowości są podobne: w 1676 r., 22% ogółu ludności parafii, w 1787 r., 8% oraz 11% chrztów w księgach austriackich 1797-1800. Wprawdzie S. Wojciechowski, A. Sochacka, R. Szczygieł, *Osady zaginione i o zmienionych nazwach historycznego województwa lubelskiego*, „Dzieje Lubelszczyzny”, 4 (1986), lokalizują Grabianowice na prawym brzegu Bystrzycy naprzeciw Sobianowic (s. 56), zaś Zawadów (Zawadów), na lewym brzegu Ciemięgi w Łysakowie (s. 176), jednak Zawadów Łysakowski pojawia się dopiero w końcu XIX w. (dziś jako część wsi Ł.), zaś etymologia nazw obu osad może być jednakowa: „za wodą”.

⁸ Kowalczyk, dz. cyt., s. 69-70 podaje ponad 90% łącznie, za całe stulecie, pod koniec zapewne było ich mniej.

⁹ Tamże, s. 64, przypis 7, autorka uważa, „że fakt zmiany przynależności parafialnej Czernejowa miał miejsce około 1737 r. Od tego bowiem roku regularnie pojawiają się zapisy zgonów, a od 1738 r. zapisy ślubów, gdy przedtem były one raczej przypadkowe i wykazywały kilkuletnie przerwy”.

zasadniczo ta sama ręka, to jednak formularz wymagał podania księdza, udzielającego sakrament. Na tej podstawie można ustalić listę proboszczów Kijan: Józef Małgocki do 29 X 1776 r., Feliks Wolski 30 I 1777 r. – 27 VI 1778 (jako wikariusz już 31 X 1776), Michał Żórawski od 12 I 1779 (Zorawski, Zurowski itp., przedtem prepozyt w Łuszczowie). Wikariuszem od 8 VIII 1770 (pierwszy chrzest) był Jan Przyborowski, w zapisie zgonu 4 III 1795 r. podano „ex Augustianus”. Wkrótce pojawił się na tej funkcji *pater* Gereon, kapucyn, który chrzczył od 8 III 1795 r. Pismo księgi chrztów z lat 1774-1794 jest zasadniczo jednolite, może to być tylko ręka wikariusza Przyborowskiego; obce wpisy trafiają się sporadycznie, około 1790 r. częstsze są własnoręczne proboszcza Żórawskiego, w partii lat 1795-1797 ręce się zmieniają.

Na podstawie tych danych możemy wyodrębnić w księdze zgonów zapisy wikariusza; pozostałe trzeba uznać, choćby ze względu na chronologię, za własnoręczne wpisy proboszczów. Podział zapisów według ich autora i wieku zmarłego przedstawia tabela A na końcu tekstu. Wyodrębniona została grupa wieku 6-19 lat dla dalszej, szczegółowej analizy; aby jednak umożliwić przejście do innej klasyfikacji, podano w przedostatniej rubryce liczbę lat każdej z tych osób. Wyodrębniono również serie zapisów z Łuszczowa, których tytuł mówi o pochówku na cmentarzu przy tutejszym kościele filialnym. Uwzględniono także dzieci, objęte odrębnym wykazem na kartach 58-60. Pominęto natomiast zapisy ze stycznia 1787 r., znajdujące się na końcu obydwu serii (przeniesiono je później na porubrykowane strony i kontynuowano, a następnie przepisano do księgi drukowanej formularza austriackiego) oraz jeden z 1801 r.

Z tabeli A wynika, że funkcje duchownych były okresowo podzielone, co powodowało prowadzenie kilku równoległych rejestrów pogrzebów. Wpisy zgonów dorosłych, grzebanych na cmentarzu parafialnym, sporządzano zapewne na bieżąco w księdze. Natomiast dzieci, pochowane tamże przez wikariusza oraz pogrzeby na cmentarzu w Łuszczowie zapisywano seriami na podstawie brudnopisów lub luźnych kartek. Ten sposób pracy ma istotny wpływ na kompletność rejestracji różnych grup zmarłych.

Można założyć, że poza wyjątkami zapisu zgonu i pogrzebu dokonywał ten kapłan, który odprawiał ceremonie. Trzeba podkreślić, że opłaty za pogrzeby, dobrowolne czy obowiązkowe, tu nieistotne, były wyższe od chrzestnych i zależne od wieku i pozycji społecznej zmarłego. Widać więc, że proboszcz rezerwował sobie pogrzeby uroczystsze, czyli droższe, natomiast te najtańsze, zwłaszcza dzieci, odprawiał wikariusz. Księga znajdowała się stale u proboszcza, który wciągał do niej bieżąco kolejne pogrzeby dorosłych. Natomiast wikariusz otrzymywał zapewne księgę tylko na krótsze okresy, by zapisać własne pogrzeby oraz przepisać wykazy prebendarza z Łuszczowa. Zdarzały się również wyjątkowo okresy, kiedy Przyborowski zapisywał wszystkie pogrzeby (2 XII 1783-7 VII 1784, 29 V-20 XII 1791, 22 III 1792-3 III 1793); na podstawie równoległych ksiąg ślubów i chrztów można by stwierdzić czy pro-

boszcz przebywał wówczas na miejscu, czy więc była to faktyczna zmiana obsady parafii czy tylko prowadzącego księgę.

Łuszczów. Zapisy zgonów z Łuszczowa w latach 1773-1778 trafiają się jedynie sporadycznie; jest ich łącznie 16, przy 6 odnotowano fakt pogrzebu w Łuszczowie, dla pozostałych można się tego również domyślać; najmłodszy zmarły liczył 12 lat, pozostali od 21 wzwyż. Ciągła seria zapisów obejmuje w 5 odcinkach okres 30 XI 1778-5 VII 1786. Z czasu blisko 3-letniej luki jest tylko 1 zapis z Łuszczowa (16 VI 1788 r.) z informacją o pochowaniu na miejscu. Druga seria obejmuje okres 5 IV 1789-1 I 1791, dorosłych za czas 6 IV 1791-22 IV 1796 i dzieci za czas 21 IV 1791-28 XII 1794; dalsze dzieci zostały uwzględnione w wykazie ogólnoparafialnym dzieci za lata 1795-1796 (ostatni zapis 14 V).

Porównując w tabelach 1-2 dwa pełne 7-lecia (z ewentualną luką I-III 1791 r.) można ocenić kompletność rejestracji pogrzebów w Łuszczowie, celebrowanych przez miejscowego prebendarza (tabela 3). Wydaje się, że pogrzeby dzieci do lat 5 były notowane w komplecie, skoro ich liczba przekracza w obu okresach 50% ogółu zmarłych. Jeśli tak, to trudno przypuścić, by tenże kapłan pomijał zapisy zgonów dorosłych. Okolicznością, sprzyjającą dobrej rejestracji, był fakt specyficznej sytuacji kościoła filialnego, który obsługiwał tylko jedną wieś Łuszczów (jeszcze dziś parafia Łuszczów obejmuje tylko tę wieś z kolonią).

Dzieci. Praktyka odrębnej rejestracji dzieci, chowanych na cmentarzu parafialnym, wytwarzała się powoli. Za rządów proboszczów Małgockiego i Wolskiego, wikariusz Przyborowski zapisywał do 1/3 wszystkich zgonów. Natomiast już w pierwszym roku proboszcza Żórawskiego, odnotował on 70% pogrzebów, w tym ponad 80% spośród dzieci; później zaś zapisy dzieci wychodziły prawie wyłącznie spod jego ręki.

Pierwszy przejaw grupowej rejestracji zgonów dzieci mamy w 1780 r., kiedy to po zapisie z 30 X, wikariusz zapisał 14 dzieci: 3 z datą dzienną bez miesiąca, następny z 4 VI, dalsze 2 z datą dzienną, 7 bez daty i ostatni z 7 XI. Następna seria znajduje się po 4 III 1782 r.; obejmuje ona 7 zgonów dzieci z okresu 30 I-26 II (zgon osoby dorosłej dopisał, może później, wikariusz, ale atramentem proboszcza). Kolejna seria 8 dzieci została wpisana po 7 IV 1785 r. Obejmuje ona 2 zgony z sierpnia, 1 z września, 1 z października, 3 z kwietnia i 1 z października. W trakcie 1787 r. cała karta otrzymała tytuł *Infantes*; znajdują się tam 22 zapisy z 1786 r. (29 III-15 XII); po nich następuje tytuł *Anno 1788* i 23 zapisy (9 I-31 XII). W 1789 r. zapisów o zgonach dzieci brak w ogóle. W 1790 r. wikariusz wpisał 6 dzieci pod datami 13-17 III (po nich zapis proboszcza z 14 III o utonięciu przybysza), zaś po 19 V, aż 19 dzieci (w tym jedno 6-letnie) z okresu 18 III-21 V. Po 16 I 1791 r. następuje seria 20 dzieci (w tym jedno 6-letnie i jedno 7-letnie) z okresu 23 V-25 IX, a więc kontynuacja poprzedniej. Kolejne niekonsekwencje, gdy wikariusz rozpoczął od wcześniejszej daty niż

ostatni zapis proboszcza, miały miejsce po 19 II 1791 r. oraz po 24 I i po 21 III 1792 r. Później zapisy o pogrzebach dzieci prawie zanikają (od 4 III 1793 r. do 31 III 1794 r. jest 1 zapis), z wyjątkiem stycznia 1795 r., gdy wikariusz zapisał ich 12.

Dalsze informacje pochodzą z oddzielnej rejestracji zgonów dzieci z lat 1795-1796. Została ona wpisana bardzo charakterystyczną ręką X, zapewne przez kogoś z następców Przyborowskiego. Fakt, iż ta ręka rozpoczęła wpisy z Łuszczowa od 1791 r., świadczy o skali zaległości starego czy też chorego wikariusza. Można przypuszczać, że pod koniec życia wciągał on tylko niekiedy zapisy o zgonach (z okresu 4 III 1793 – 31 XIII 1794 są tylko 2 jego zapisy, dotyczące dorosłych). Poprzednio również opuszczał nawet większe ich partie; świadczy o tym brak zgonów dzieci z całych lat 1787 i 1789, gdy z sąsiednich ma w układzie chronologicznym po ponad 20 (od 29 III 1786 r., 22; 1788, 23; 13 III – 25 IX 1790, aż 45).

Z tych rozważań wynika, że księga notuje tylko część zgonów dzieci, zaś luki powstawały w konkretnych okresach. Problem kompletności zapisów dzieci dla pozostałych lat, w porównaniu z liczbami dorosłych, można zbadać tak, jak dla Łuszczowa (tabela 4). Okazuje się, że dla wybranych lat zapisy dzieci można uznać za względnie kompletne. Stopień kompletności rejestracji zgonów dzieci dla poszczególnych miejscowości zostanie przebadany razem z dorosłymi.

Dorośli. Problem kompletności rejestracji pogrzebów osób dorosłych nastrocza, z natury rzeczy, najmniej wątpliwości. Odbywały się one z reguły na cmentarzu parafialnym, rzadkie zaś wyjątki notowano skrupulatnie. Wyjątki były powodowane niewłaściwym stosunkiem zmarłego do zasad religijnych: wieloletnie nieprzystępowanie do sakramentów wielkanocnych lub samobójstwo.

Ocena kompletności rejestracji zgonów dorosłych (i dzieci) dla poszczególnych miejscowości jest możliwa w 2 płaszczyznach: porównanie proporcji liczb zgonów do liczb ludności katolickiej z 1787 r., zwłaszcza w stosunku do Łuszczowa, gdzie pogrzeby dorosłych były rejestrowane na pewno dobrze oraz porównanie z liczbami chrztów z lat formularza austriackiego. Wyniki analizy wieku zmarłych według miejscowości dla wybranych lat przedstawiają tabele 5-7. Natomiast w tabeli 8 porównano liczby zgonów dorosłych i dzieci z liczbami ludności i chrztów we wsiach.

Podstawowe źródło informacji o liczbie ludności poszczególnych wsi stanowi spis z 1787 r. Wobec jednak możliwych jego niedokładności, zestawiono również liczby chrztów z końcowych lat XVIII w. Porównanie udziału obu tych wielkości w sumie parafialnej (bez Łuszczowa) wykazuje zgodność dla 3 większych miejscowości (w granicach 11%). Natomiast mniejsze wsie charakteryzują się większą nadwyżką chrztów (Nowogród 15%, Ziółków 18%) lub też ich niedoborem (Witaniów 13%, Stoczek 23%); nieregularności te mogą być wynikiem zbyt małych rozmiarów badanych obiektów, zaś odnośnie do Stoczka

trzeba też brać pod uwagę ewentualność wyłączenia z niego części Januszówki, której brak jeszcze w wykazie z 1787 roku¹⁰.

Liczby zgonów dorosłych i dzieci zostały pogrupowane tak, by umożliwić porównania z Łuszczowem. Udziały liczb zgonów poszczególnych miejscowości w sumie parafialnej, bardzo rozmaite dla jednego roku, wyrównują się przy większej liczbie badanych lat. Ich większe wahania ujmuje tabela 9; odchylenia liczono od bliższej wartości: katolików lub chrztów (uwzględniając możliwe niedokładności obu tych podstaw).

Odnosnie do dorosłych występuje wyraźny niedobór dla (rozwijającego się?) Stoczka w latach wcześniejszych, który nie został później wystarczająco zrekompensowany (jak to było w Nowogrodzie); dotyczy to jednak liczb bardzo małych (2 dalsze pogrzeby wyrównałyby proporcje). Poważna nadwyżka dla Łuszczowa, oparta na zapisach tylko 3 lat, jest trudniejsza do interpretacji. Większe odchylenia liczb zgonów dzieci mogą być skutkiem mniejszej liczby przebadanych lat. Należy jednak odnotować stały duży niedobór w Zawieprzycach (zwłaszcza niemowląt do 6 miesięcy życia) oraz nadwyżki w Kijanach i Witaniowie; mniejsze natomiast znaczenie mają wahania okresowe dla innych wsi, w tym też Łuszczowa (2 lata). Przeciwstawienie nadwyżek z Kijan i Nowogrodu oraz niedoborów z Zawieprzyc mogłoby sugerować wpływ trudności komunikacyjnych (odległość, rzeka Wieprz); przeczą jednak temu względne nadwyżki z Witaniowa. Toteż wytłumaczenia trzeba by szukać na innej drodze; może w Zawieprzycach, będących ośrodkiem większego kompleksu dóbr, rezydował kapelan, który chował zmarłe niemowlęta na miejscu, a może chowano je tam bez księdza?

Wnioski. Z rozważań okazało się, że podstawowy wpływ na roczne liczby zapisów zgonów miały zasady rejestracji. Można przyjąć, że zgony dorosłych były rejestrowane w komplecie (ewentualnie poza rzadkimi wyjątkami). Dzieci zapisywano w niektórych tylko latach; być może część zmarłych dzieci chowano stale w Zawieprzycach bez notowania w księgach parafialnych. Na szczególną uwagę zasługuje odrębna rejestracja z Łuszczowa, prowadzona przez miejscowego prebendarza; jeśli nie wciągano jej seriami do księgi zgonów, te zapisy trafiały się jedynie sporadycznie. Wyniki mechanicznego przeliczania zapisów dla poszczególnych lat oraz dokładnej ich analizy przedstawia tabela 10. Okazuje się, że największe wahania są skutkiem braków zapisów: dzieci (1787, 1789, 1794, też 1785, 1793) bądź Łuszczowa (1787-1788, też 1773-1788, 1780). Toteż liczby zmarłych dorosłych, pochowanych w Kijanach, nadają się najbardziej do analizy ruchu naturalnego.

¹⁰ Gdyby doliczyć do Stoczka jeszcze 17 chrztów z Januszówki (pominięte w tabeli 8) wówczas promile wzrosłyby z 47 do 85 i odchylenie od udziału ludności (61) byłoby jeszcze większe, choć w drugą stronę.

Należałoby jeszcze uwzględnić wyodrębnioną tu roboczo grupę wieku 6-19 lat. Liczebność jej nie jest duża, tym niemniej doliczenie części zmarłych do dzieci, części zaś do dorosłych, może zmienić w pewnym stopniu obraz całości. W formularzu zapisu pogrzebu zwraca uwagę istnienie lub brak informacji o zaopatrzeniu zmarłego sakramentami na śmierć (niekiedy powód jego braku lub czas ostatniej spowiedzi). Ten typ informacji uwzględnia tabela 11. Wynika z niej, iż do sakramentów przystępowały już niektóre dzieci 8-letnie, wśród 10-letnich stanowiły one połowę, powyżej zaś 13 lat podawano konsekwentnie ten fakt lub powód braku zaopatrzenia na śmierć. Wydaje się więc, że z punktu widzenia rejestracji zgonów traktowano osoby w wieku ponad około 10 lat jak dorosłych.

2. Księga zgonów parafii Bystrzyca z lat 1770-1784

Jest to oprawna dutka, licząca 65 kart, w tym 125 stron numerowanych. Według okładki i karty tytułowej obejmuje zapisy dorosłych z lat 1770-1781 oraz dzieci z lat 1781-1784. W rzeczywistości składa się ona z 3 części:

- 1) zgony 13 V 1770 – 26 V 1783 (s. 1-78)
- 2) zgony dzieci (*parvulorum*) 2 X 1775-5 IV 1781 (s. 79-102)
- 3) zgony dzieci (*parvulorum*) 9 IV 1781-XII 1784 (s. 103-125).

Podstawowy problem badawczy brzmi: czy rejestracja zgonów dzieci została zaprowadzona dopiero w 1775 r., czy też notowano je dawniej, w tym zaś roku nastąpiło tylko wyodrębnienie tych zapisów w oddzielną partię księgi? Zarówno późniejszy tytuł księgi, choć niedokładny, jak i roczne liczby zapisów przemawiają za pierwszym rozwiązaniem. Bowiem z tabeli 12 okazało się, że liczby roczne pogrzebów w rejestrze ogólnym nie zmieniły się istotnie po zaprowadzeniu odrębnego rejestru dzieci; liczby zaś w tym nowym rejestrze są podobnego rzędu. Toteż ogólne liczby zapisów zgonów uległy podwojeniu od 1778 r.

Dla weryfikacji tej hipotezy przeanalizowano według wieku i miejscowości zmarłego zapisy z wybranych lat: 1772, 1775, 1779 i 1783; ponadto z 1786 r., gdy w nowej księdze notowano wszystkie pogrzeby w kolejności chronologicznej ich odprawienia, zaś liczba zmarłych była najwyższa spośród szeregu lat (jeszcze wyższa była dopiero w 1794 r.). Wyniki przedstawiają tabele 13 i 14.

Z analizy zapisów w tabeli 13 okazało się, że rejestr ogólny aż do 1783 r. obejmuje osoby w wieku od 10 lat wzwyż (3 wyjątki: w 1772 r., 7 lat, 1779 r., 8 lat, 1783 r., 8 lat); natomiast rejestr dzieci notuje zmarłych do 8 lat (3 wyjątki: w 1783 r., 9 i 10 lat oraz kobieta 40-letnia). Na tej podstawie oraz w nawiązaniu do końcowego wniosku dla Kijan, podzielono w tabeli 14 zmarłych z 1786 r. na grupy wieku od 10 i do 9 lat. W podsumowaniu zaś uznano: rejestry ogólne i starszych z 1786 r. za „dorsłych”, natomiast rejestry dzieci połączono z grupą do lat 9 z 1786 r. Ogólne sumy tych 2 grup wieku są podobne, zarówno dla całej

parafii, jak i dla poszczególnych miejscowości; jednak nieproporcjonalnie duży udział, częściowo niwelujący się, mają w tym braki rejestracji w 3 latach oraz epidemia dziecięca z pierwszego półrocza 1786 r.

Nadwyżki pogrzebów dzieci w tymże roku w Bystrzycy, Baszkach, Charleżu, Łysakowie i Spiczynie dają obraz przebiegu choroby (wzdłuż ciekę wodnego?). Jednak ani one, ani różnice sum ogólnych nie mogą świadczyć przeciw kompletności rejestracji zgonów dorosłych. Natomiast uderza ogólny niedobór dzieci z peryferyjnego Rokitna (9 km na północ od kościoła, por. problem Zawieprzyc), łagodzony przez inne proporcje w jeszcze odleglejszej Wólce Rokickiej. Porównanie proporcji liczb zgonów z liczbami ludności z 1787 r. oraz chrztów z lat 1797-1800 (tabela 15, por. wyżej tabela 8) wykazało wyraźny niedobór zmarłych w Długiem (na peryferii południowej, 6 km do kościoła i przeprawa przez Bystrzycę) i Sobianowicach, może także w Pliszczynie, i właśnie w Rokitnie; są to jednak miejscowości dość małe, toteż nie można przywiązywać zbyt wielkiego znaczenia do tych odchyłeń współczynników.

Kończąc należy stwierdzić, że w XIX w. trafnie określono rejestr ogólny jako obejmujący dorosłych, natomiast rejestracja zmarłych dzieci została zaprowadzona dopiero w 1775 r. Kolejne zapisywanie wszystkich pogrzebów w porządku ich odbywania ma miejsce od 1785 r. w nowej, większej i porządniejszej księdze. Podział na dorosłych i dzieci został zasadniczo oparty, jak w Kijanach, na przyjmowaniu sakramentów wielkanocnych. W rejestrze ogólnym są 4 osoby poniżej 20 lat bez informacji o sakramentach: 1775 r., 19 lat, 1779 r., 10 i 8 lat, 1783 r., 17 lat; natomiast wśród dzieci jest w 1779 r. jedno 8-letnie zaopatrzone na śmierć. Inaczej było w 1786 r., gdy informacje o zaopatrywaniu młodzieży mamy dopiero od czerwca i to dla wieku od 14 lat wzwyż; jednak również przy 30% zmarłych powyżej 20 lat brak przez cały ten rok informacji o sakramentach.

3. Księga zgonów parafii Łęczna 1737-1791

Podobnie wygląda księga zgonów z parafii Łęczna. Obejmuje ona zapisy od lutego 1737 r., aż do końca s. 163. Natomiast na s. 164 rozpoczęto od stycznia 1769 r. rejestrację zgonów dzieci do 7 roku życia, urywając ją na listopadzie 1779 r. (s. 193, dalej miejsce puste). Liczby zapisów w głównym rejestrze z lat przełomowych podaje tabela 16. Wynika z niej, że do 1767 r. rejestrowano tylko zmarłych, zaopatrzonych sakramentami. W następnym zapisywano również dzieci, bez informacji o sakramentach; zaś od 1769 r. wyodrębniono je w końcowej partii księgi. Natomiast od 1781 r. powrócono definitywnie do notowania kolejno odbywanych pogrzebów bez względu na wiek zmarłego.

Określenia przy dzieciach i młodzieży (dla młodszych z informacją o rodzicach) podawano konsekwentnie: *infans*, bez wieku oraz do 5 lat (wyjątek, 8 lat); *filius*, *filia*, od 3 do 5 lat (wyjątki, 15 i 16); *adolescens*, raz 11, raz 16;

wreszcie tylko imię i nazwisko, od 16 lat wzwyż (dwa wyjątki po 10). Zaopatrzenie zmarłego sakramentami: w grupie 6-9 lat połowa osób (bez tej danej: 6, 8, 9 lat, zaopatrzone: 7, 9, 9), od 10 wszyscy (wyjątek: 12 lat). Zwraca uwagę zaokrąglenie wieku dorosłych: liczby lat zakończone na zero stanowią blisko 3/4 (75%) wszystkich, zaś przy dodaniu tych z piątką, ponad 90%; same osoby, które miały umrzeć w równym wieku 60 i 70 lat stanowią aż 38 % zmarłych dorosłych!

4. Wnioski ogólne

Na podstawie analizy ksiąg zgonów Łukowej od 1722 r., Łęcznej od 1737 r. oraz Kijan i Bystrzycy z drugiej połowy XVIII w. można wyodrębnić następujące etapy rozwoju metryk zgonów w Polsce przedrozbiorowej:

1) Gdy rejestracja zgonów miała charakter księgi rachunkowej, wówczas zapisywano tam wszystkie pogrzeby lub może tylko opłacone (Łukowa 1722-1734, por. Łomża, fotografia strony z 1705-1706 roku¹¹).

2) Rejestracja o charakterze religijnym ograniczała zapisy do pełnoprawnych członków społeczności parafialnej, czyli do osób przystępujących do sakramentów wielkanocnych, a więc w wieku od około 7-10 lat wzwyż (Łukowa 1741-1757, Łęczna 1737-1767, Bystrzyca 1770-1775, może Łuszczów 1773-1778 oraz wiele innych).

3) Prowadzenie kilku równoległych wykazów zmarłych, wpisywanych w różnych partiach księgi lub przemieszanych, mogło powodować czasem zapis w niewłaściwym miejscu (Łęczna 1780, Bystrzyca 1783), zaś częste opuszczenia, będące rezultatem zagubienia zespołów notatek (Łuszczów 1786-1789 i V-XII 1796, dzieci w Łęcznej 1780, w Kijanach 1787, 1789 i 1793-1794, dorośli w Bystrzycy 1783-1784) lub braku ich sporządzania (dzieci chowane w Zawieprzycach czy Rokitnie, niektóre chowane w Kijanach, sporadycznie dorośli); zapewne najczęściej wyodrębnionym rejestrem bywały pogrzeby dzieci do lat 7 czy 10 (Łęczna 1769-1779, Bystrzyca 1775-1784, Kijany od 1791).

4) Zakończenie tej ewolucji stanowiła zasada rejestracji wszystkich pogrzebów w porządku ich odprawiania, co na Lubelszczyźnie zostało zaprowadzone w ciągu drugiej połowy XVIII w. (Łukowa od 1757, Łęczna 1768 i od 1781, Bystrzyca 1785)¹².

¹¹ Gieysztorowa, dz. cyt., s. 214.

¹² Z. Sułowski, *O właściwej metodzie wykorzystywania metryk kościelnych dla badań demograficznych*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, 10 (1962) s. 84-86, przykłady parafii z Lubelszczyzny, w których z roku na rok liczby zapisanych zgonów wielokrotnie się w wyniku rejestracji zgonów dzieci. Np. Lubartów w dziesięcioleciu 1781-1790 miał rocznie 43 zgony, zaś w 1791-1800 aż 180; ale w pierwszym zapisy zgonów dzieci do roku pojawiały się sporadycznie, natomiast w drugim stanowiły 30%; warto dodać, że ówczesne liczby chrztów i ślubów nie uległy większym zmianom.

5) Kolejne zmiany zachodziły w okresie porozbiorowym; na Lubelszczyźnie istotną cezurę stanowiły księgi formularza austriackiego (od 1797 r.) z wyodrębnionymi kartami dla miejscowości, a następnie akta stanu cywilnego od 1810 r.

Toteż wykorzystywanie przedzobiorowej rejestracji zgonów dla celów demograficznych musi być poprzedzone ustaleniem charakteru księgi i wieku uwzględnianych zmarłych. Dopiero potem należy kontrolować kompletność rejestracji na podstawie porównań liczb zgonów oraz małżeństw i urodzeń/chrztów (Z/M, Z/U) dla całej parafii i poszczególnych miejscowości w kilkuletnich okresach. Wydaje mi się, na podstawie wieloletnich doświadczeń, że dobra rejestracja wszystkich zgonów powinna dawać współczynniki 4-5 i około 1; natomiast przy notowaniu tylko wszystkich zmarłych zaopatrzonych sakramentami, liczby poprawne mogą być 2 czy nawet 3 razy niższe.

Nasuwa się też postulat, by statystycy opracowali takie modele społeczeństw o naturalnym reżymie demograficznym, dla których znamy tylko liczby zgonów według wieku, a także takich, gdzie te liczby dotyczą wyłącznie osób, które przeżyły co najmniej 10 lat. Jako materiał przykładowy dla tych analiz mogłaby posłużyć tabela 7. Wyodrębniono w niej dodatkowo liczebność roczników wieku, zakończonych na zero, aby umożliwić zniwelowanie wpływu zaokrąglania podawanego wieku zmarłych (por. karykaturalny obraz w tabeli 16).

Tabela A. Analiza zapisów w księdze zgonów parafii Kijany według autora i wieku zmarłego (proboszczowie: J. Małogocki, F. Wolski, M. Żórawski; wikariusz J. Przyborowski).

rok	okres	autor	wiek zmarłego				wiek zmarłych 6-19 lat	uwagi
			-5	6-19	20-	razem		
1773	23 IV-12 XII	prob. M.	15	5	12	32	7,7,7,8,14	
1774	4 I-14 VII	prob. M.	6	1	24	31	17	
	5 VIII-15 VIII	wik. P.		1	1	1	13	
	21 VIII-6 IX	prob. M.	1		1	2		
	24 IX-26 IX	wik. P.	1	1		2	6	
	3 IX(!)-31 XII	prob. M.	3	3	5	11	5, 6, 12	
	razem	prob. M.	10	4	30	44		
		wik. P.	1	2	1	4		
			11	6	31	48		
1775	2 I	wik. P.	1	1		2	10	
	10 I-13 II	prob. M.			4	4		
	13 II	wik. P.	1			1		
	22 II	prob. M.	1		1	2		
	24 II	wik. P.	1			1		
	25 II-16 III	prob. M.	2		3	5		
	17 III	wik. P.		1		1	13	
	18 III-11 V	prob. M.	2	1	9	12	16	
	16 V	wik. P.	1			1		
	22 V-12 IX	prob. M.	10	1	8	19	10	

	17 IX	wik. P.	1			1		
	17 IX-10 XII	prob. M.	4		5	9		
	11 XII	wik. P.	1			1		
	razem	prob. M.	19	2	30	51		
		wik. P.	6	2		8		
		25	4	30	59			
1776	3 II-27 IV	prob. M.	30	1	14	45	14	
	28 IV	wik. P.	1			1		
	29 IV	prob. M.			1	1		
	4 V-10 V	wik. P.	2			2		
	25 V-23 VI	prob. M.	2+1		2	4+1		zapis łączny 2 dzieci
	23 VI-8 VII	wik. P.	4			4		
	20 VII-23 X	prob. M.	2	2	2	6	10,6	
	30 X-24 XII	wik. P.	16	1	4	21	12	
	razem	prob. M.	34	3	19	56+1		
		wik. P.	23	1	4	28		
		57	4	23	84+1			
1777	4 I-26 XI	prob. W.	38	8	21	67	12,7,17,15,8,18, 15,8	
1778	3 I-17 V	prob. W.	14	7	10	31	13,6,13,6,16,7,18	
	10 III(!)	prob. W.				1	1	szlachcic
	28 X 1777(!)	wik. P.			1	1		Łuszczów (matka prebendarza)
	5 VIII 1778(!)	wik. P.			1	1		Łuszczów (ojciec prebendarza)
	20 V-27 V	prob. W.	1		1	2		
	2 VI	-				-		kongregacja dekanalna
	14 VII	prob. W.				1	1	
	21 VII-4 XI	wik. P.	11	2	3	16	15,19	
	21 XI-24 XII	prob. Ż.	1	1	4	6	16	
	razem	prob. W.	15	7	13	35		
prob. Ż.		1	1	4	6			
wik. P.		11	2	3	16			
Łuszczów					2			
			27	10	22	59		
1779	16 I	prob. Ż.			2	2		
	6 II-1 V	wik. P.	16	2	4	22	16,8	
	23 V-27 VIII	prob. Ż.	4		5	9		
	29 VIII-19 IX	wik. P.	6	1	5	12	7	
	16 IX(!)-9 X	prob. Ż.	3	1	1	5	6	
	12 X	-				-		kongregacja dekanalna

	12 X-18 X	wik. P.	6				6	
	19 X	prob. Ż.			1	1		
	21 X-12 XI	wik. P.	6		1	7		
	16 XI-14 XII	prob. Ż.			4	4		
	razem	prob. Ż.	7	1	13	21		
wik. P.		34	3	10	47			
		41	4	23	68			
1780	9 I-30 X	prob. Ż.	2	3	23	28	17,17,7	
	(?)-7 XI	wik. P.	14			14		
	20 XI-19 XII	prob. Ż.				4	4	
	razem	prob. Ż.	2	3	27	32		
		wik. P.	14			14		
		16	3	27	46			
1781	24 I-9 III	prob. Ż.	2	2	10	12	10,12	
	9 III-24 IV	wik. P.	12	2	8	23	8,7	
	4 V-27 V	prob. Ż.		2	6	8	18,9	
	29 V-26 VI	wik. P.	8	1	2	11	6	
	19 VII	prob. Ż.			1	1		
	19 VII-31 VII	wik. P.	7		2	9		
	30 XI 1778- 10 IV 1781(!)	wik. P.	18	2	17	37	18,13	Łuszczów
	3 VIII-2 IX	wik. P.	7		3	10		
	7 X-4 XI	prob. Ż.			4	4		
	4 XI	wik. P.	1			1		
	14 XI	-				-		wizytacja generalna
	25 XI-27 XI	prob. Ż.	1		1	2		
	6 XII-19 XII	wik. P.		2	2	4	8,7	
	razem	prob. Ż.	1	4	22	27		
wik. P.		36	5	17	58			
Łuszczów		18	2	17	37			
		55	11	56	122			
1782	2 II-30 I(!)	wik. P.			3	3		
	5 II	prob. Ż.			1	1		
	6 II	wik. P.			1	1		
	12 II-4 III	prob. Ż.			8	8		
	30 I-26 II(!)	wik. P.	6+1		1	7+1		zapis łączny 2 dzieci
	19 III-29 IV	prob. Ż.		3	4	7	9,14,15	
	29 IV-12 VI	wik. P.	10	1		11	14	
	24 VI-4 VIII	prob. Ż.				3	3	
	30 VII(!)- 22 VIII	wik. P.	3		2	5		
	26 VIII-17 XI	prob. Ż.			5	5		
	22 XI	wik. P.	1			1		
	24 XI-31 XII	prob. Ż.		1	2	3	9	

	razem	prob. Ż.		4	23	27		
		wik. P.	20+	1	7	28+1		
			20+	5	30	55+1		
			1					
1783	2 I-13 I	prob. Ż.			2	2		
	13 I-7 II	wik. P.	6	2	4	12	6,18	
	11 II-22 II	prob. Ż.			3	3		
	23 II-31 III	wik. P.	4	1	7	12	8	
	18 IV 1781= 10 II 1783(!)	wik. P.	12+	4	14+	30+3	18,10,12,12	Łuszczów, 2 zapisy łączne dla 5 osób
	1 IV-15 IV	wik. P.			3	3		
	7 V	prob. Ż.		1	1			
	19 V	wik. P.	1			1		
	22 V-27 VII	prob. Ż.		1	6	7	10	
	28 VII	wik. P.			1	1		
	19 VIII-26 X	prob. Ż.		2	6	8	19,15	
	2 XII-28 XII	wik. P.	2	1	1	4	11	
	23 II-9 V(!)	wik. P.	4	2+1	4	10+1	6,10,7	Łuszczów, za- pis łączny 2 dzieci
	razem	prob. Ż.		3	18	21		
wik. P.		13	4	16	33			
Łuszczów		16+	6+1	18+	40+4			
		2		1				
		29+	13+	52+	94+4			
		2	1	1				
1784	2 I-7 VII	wik. P.	11	1	20	32	17	
	29 VII-31 XII	prob. Ż.	1	2	8	11	9,12	
	razem		12	3	28	43		
1785	4 I	prob. Ż.			1	1		
	20 I	-				-		kongregacja dekanalna(?)
	1 VI 1783-29 XII 1784(!)	wik. P.	16	1	4	21	6	Łuszczów
	3 IV-14 IX(!)	prob. Ż.			2	2		dopiski
	21 I-29 I	prob. Ż.			2	2		
	7 II	wik. P.			1	1		
	12 III-7 IV	prob. Ż.		1	3	4	19	
	11 VIII(!)- 19 IV	wik. P.	8			8		
	30 IV	prob. Ż.	1			1		dopisek
	21 IV(!)-13 XI	prob. Ż.	1	1	16	18	19	
	razem	prob. Ż.	2	2	24	28		
wik. P.		8		1	9			

		Łuszczów	16	1	4	21		
			26	3	29	58		
1786	7 I	prob. Ż.			1	1		zapis później powtórzony
	9 I-24 VI	prob. Ż.		3	21-1	24-1	10,11,15	
	27 I 1785- 5 VII 1786(!)	wik. P.	17	2	9	28	7,18	Łuszczów
	25 VII-17 VIII	wik. P.	2		2	4		
	31 VIII-4 X	prob. Ż.			4	4		
	20 X	-				-		wizytacja dekanalna
	22 X-1 XII	prob. Ż.			6	6		
	razem	prob. Ż.		3	32-1	35-1		
	wik. P.	2		2	4			
	Łuszczów	17	2	9	28			
			19	5	43-1	67-1		
1787	29 I-29 III	prob. Ż.		1	11	12	18	
	29 III-15 XII 1786(!)	wik. P.	22			22		<i>infantes</i> – cała karta
	9 I-31 XII	wik. P.	23			23		
	4 IV-22 XII	prob. Ż.	+1	1	25+ 2	26+3	10	3 zapisy łączone
	razem	prob. Ż.	+1	2	36+ 2	38+3		
		wik. P.	45			45		
		45+ 1	2	36+ 2	83+3			
1788	7 I-14 VI	prob. Ż.		2	26	28	19,18	
	13 IV	prob. Ż.				-		zapiska o misji
	16 VI-24 X	prob. Ż.		1	15	16	12	
	27 X	-				-		wizytacja dekanalna
	29 X-29 XII	prob. Ż.			7	7		
	razem	prob. Ż.		3	48	51		
1789	2 I-20 I	prob. Ż.			4	4		
	19 XII 1788(!)	prob. Ż.			1	1		
	4 II-27 XII	prob. Ż.			24-1	24-1		zapis powtórzony
	razem	prob. Ż.			29-1	29-1		
1790	2 I-9 II	prob. Ż.			6	6		
	21 II	wik. P.			1	1		
	1 III-4 III	prob. Ż.			2	2		
	13 III-17 III	wik. P.	6			6		
	14 III(!)-19 V	prob. Ż.			13	13		
	19 V	wik. P.		1		1	18	
	18 III(!)-21 V	wik. P.	18	1		19	6	

	24 V-7 XII	prob. Ż.			14	14		
	razem	prob. Ż.			35	35		
		wik. P.	24	2	1	27		
			24	2	36	62		
1791	16 I	prob. Ż.			2	2		
	23 V-25 IX(!)	wik. P.	18	2		20	6,7	
	5 IV 1789-1 I 1791(!)	wik. P.	16	2	9	27	16,6	Łuszczów
	1 I(!)	prob. Ż.			1	1		dopisek
	6 II-19 II	prob. Ż.			3	3		
	6 II(!)-21 II	wik. P.	4			4		
	4 III	prob. Ż.		1	1	2	18	
	4 III-10 III	wik. P.	1		1	2		
	12 III	prob. Ż.			1	1		
	14 III-7 IV	wik. P(?)	4	2	2	8	8,7	
	21 IV-11 V	wik. P.	3		1	4		
	18 V	-				-		kongregacja dekanalna
	21 V	wik. P.	1			1		
	27 V	prob. Ż.			1	1		
	29 V-20 XII	wik. P.	17	1	10	28	6	
razem	prob. Ż.		1	9	10			
	wik. P.	48	5	14	67			
	Łuszczów	16	2	9	27			
		64	8	32	104			
1792	4 I-24 I	prob. Ż.			4	4		
	14 I(!)-25 II	wik. P.	10	2	1	13	7,6	
	4 III-21 III	prob. Ż.			5	5		
	4 III(!)-26 XII	wik. P.	53 +1	4	27	84+1	7,18,16,6	łączy zapis bliźniąt
	razem	prob. Ż.			9	9		
		wik. P.	63 +1	6	28	97+1		
		63 +1	6	37	106+1			
1793	3 I-3 III	wik. P.	7		14	21+1		zapis tylko zaczęty
	22 III-20 VII	prob. Ż.		4	19	23	19,12,17,15	
	22 IX	wik. P.			1	1		
	23 IX-19 XII	prob. Ż.	1		9	10		
	razem	prob. Ż.	1	4	28	33		
		wik. P.	7		15	22+1		
		8	4	43	55+1			
1794	6 I-7 XI	prob. Ż.		3	23	26	17,18,11	
	18 XI	wik. P.		1	1			
	19 XI-31 XII	prob. Ż.			11	11		

	razem	prob. Ż.		3	34	37		
		wik. P.			1	1		
				3	35	38		
1795	1 I-6 I	wik. P.	4		1	5		
	7 I	prob. Ż.			1	1		
	7 I-29 I	wik. P.	8	1	8	17	7	
	30 I-3 III	prob. Ż.		1	15	16	10	
	4 III	prob. Ż.			1	1		zgon wikariusza P.
	6 III-24 XII	prob. Ż.	+1	4	32	36+1	12,10,8,19	zapis łączny
	razem	prob. Ż.	+1	5	49	54+1		
		wik. P.	12	1	9	22		
			12	6	58	76+1		
			+1					
1796	2 I-21 VI	prob. Ż.			20	20		
	12 VIII-18 VIII	ręka X			2	2		
	6 IV 1791- 22 IV 1796(!)	ręka X	1	1	41	43	15	Łuszczów <i>adulti</i>
	5 IX-7 IX	ręka X	1	1	2	4	12	
	27 IX	prob. Ż.			1	1		
	28 IX	-				-		kontrola pań- stwowa
	20 X	prob. Ż.			1	1		
	razem	prob. Ż.			22	22		
		ręka X	1	1	4	6		
		Łuszczów	1	1	41	43		
			2	2	67	71		
<i>infantes</i>								
1791	21 IV-3 VIII	ręka X	3			3		Łuszczów
1792	2 II-6 XI	ręka X	9			9		Łuszczów
1793	21 II-16 X	ręka X	11	2		13	7,7	Łuszczów
1794	24 I-28 XII	ręka X	14			14		Łuszczów
1795	25 I-13 XII	ręka X	52	12		64	12,6,10,7,11,6,7, 6,6,12,6,71	
1796	1 I-28 VIII	ręka X	41	10		51	7,8,13,8,9,8,8,9, 6,8	
	21 IX-27 IX	ręka Y	3			3		
	28 IX	-				-		kontrola pań- stwowa
	3 X-26 XII	ręka Y	8	1		9	7	
	razem	ręka X	41	10		51		
		ręka Y	11	1		12		
			52	11		63		

Tabela 1. Zapisy zgonów z Łuszczowa 1779-1785, według wieku zmarłego.

wiek	1779	1780	1781	1782	1783	1784	1785	razem
<i>infans</i>	-	-	-	-	1	1	-	2
do 1 tygodnia	3	-	-	1	1	2	3	10
do 1 miesiąca	1	1	1	2	-	2	2	9
do 3 miesięcy	1	-	-	-	1	1	-	3
do 6 miesięcy	2	-	2	1	2	1	-	8
do 1 roku	2	-	-	-	2	-	1	5
do 2 lat	2	1	-	-	4	-	2	9
do 5 lat	-	1	5	1	6	-	3	16
razem	11	3	8	5	17	7	11	62
6-9	-	-	-	-	3	-	1	4
10	-	-	1	-	1	-	-	2
11-14	-	-	2	-	1	-	-	3
15	-	-	-	-	-	-	-	-
16-19	-	1	1	-	-	-	-	2
razem	-	1	4	-	5	-	1	11
20	-	-	-	-	-	-	-	-
21-29	-	-	1	1	-	1	-	3
30	-	-	1	-	2	-	2	5
31-39	-	-	1	-	-	-	2	3
40	1	-	-	1	-	-	-	2
41-49	-	-	2	-	2	1	-	5
50	1	-	1	2	1	-	-	5
51-59	2	-	1	-	2	1	-	6
60	1	-	-	-	-	-	1	2
61-69	-	1	3	1	-	-	-	5
70	1	-	-	-	-	-	-	1
71-79	1	-	-	-	-	-	-	1
80	1	-	-	-	-	-	-	1
81-89	1	-	1	-	-	-	-	2
?	1	-	1	-	2	-	-	4
razem	10	1	12	5	9	3	5	45
ogółem	21	5	24	10	31	10	17	118

Tabela 2. Zapisy zgonów z Łuszczowa IV 1789 – III 1796, według wieku zmarłego.

wiek	1789	1790	1791	1792	1793	1794	1795	1796	razem
do 1 tygodnia	2	2	2	5	–	1	–	–	12
do 1 miesiąca	–	–	–	1	3	–	–	–	4
do 3 miesięcy	–	3	–	–	1	1	2	1	8
do 6 miesięcy	1	–	–	–	–	1	1	1	4
do 1 roku	1	–	1	3	1	1	1	1	9
do 2 lat	–	1	–	1	3	2	2	3	12
do 5 lat	3	3	–	–	5	5	–	6	22
razem	7	9	3	9	11	14	6	12	71
6-9	–	1	–	–	2	–	1	1	9
10	–	–	–	–	–	–	–	–	–
11-14	–	–	–	–	–	–	1	1	2
15	–	–	1	–	–	–	–	–	1
16-19	1	–	–	–	–	–	–	–	1
razem	1	1	1	–	2	–	2	2	9
20	–	–	–	–	–	–	–	–	–
21-29	–	–	–	1	1	–	2	–	4
30	–	–	–	–	–	–	–	–	–
31-39	–	1	–	1	–	–	1	–	3
40	1	–	–	1	1	–	–	–	3
41-49	–	–	2	–	2	1	1	2	8
50	–	–	–	–	–	1	1	–	2
51-59	–	2	–	1	–	2	3	–	8
60	2	1	–	–	1	–	–	–	4
61-69	–	–	–	3	1	1	2	–	7
70	–	–	1	1	–	1	1	–	4
71-79	–	–	–	–	1	–	–	–	1
80	–	–	–	–	–	–	–	–	–
81-89	–	1	–	–	1	–	–	–	2
90	–	–	–	–	1	–	–	–	1
91-99	–	–	–	–	1	–	–	–	1
razem	3	5	3	8	10	6	11	2	48
ogółem	11	15	7	17	23	20	19	16	128

Tabela 3. Liczby pogrzebów w Łuszczowie według wieku zmarłych^a.

okres	wiek lat			
	-5	6-19	20-	razem
I 1779 – XII 1785	62	11	45	118
IV 1789 – III 1796	71	9	48	128
razem	133	20	93	246
‰	541	81	378	1000

a – Według tabel 1-2

Tabela 4. Liczby pogrzebów w Kijanach według wieku zmarłych (wybrane lata).

rok	wiek			
	-5	6-19	20-	razem
V 1773 – IV 1774	20	5	24	49
1776	58	4	23	85
1777	38	8	21	87
1778	27	10	20	57
1779	41	4	23	68
1781	37	9	39	85
1790 ^a	42	4	36	82
1791	30	4	23	57
1792	64	6	37	107
1795	59	16	58	133
razem	416	70	304	790
‰	527	89	385	1000

a – Dzieci tylko 13 III – 25 IX

Tabela 5. Zapisy zgonów parafii Kijany (bez Łuszczowa) 1776, według miejscowości i wieku zmarłego.

wiek	wieś							
	Kijany	Nowo- gród	Stoczek	Wita- niów	Zawie- przyce	Zezulin	Ziółków	razem
<i>infans</i>	1	–	–	–	–	–	–	1
do 1 tygodnia	3	1	–	–	–	2	–	6
do 1 miesiąca	1	1	–	–	–	–	1	3
do 3 miesięcy	–	–	–	–	–	2	1	3
do 6 miesięcy	2	–	–	–	–	–	–	2
do 1 roku	2	–	–	1	1	1	1	6
do 2 lat	6	1	–	1	–	1	1	10
do 5 lat	10	1	–	1	5	4	5	26
razem	25	4	–	3	6	10	9	57
6-9	1	–	–	–	–	–	–	1
10	–	–	1	–	–	–	–	1
11-14	1	–	–	–	–	–	–	1
15	–	–	–	–	–	–	–	–
16-19	–	–	–	–	–	–	–	–
razem	2	–	1	–	–	–	–	3
20	–	–	–	–	–	–	–	–
21-29	2	–	–	–	–	–	–	2
30	–	1	–	1	–	–	–	2
31-39	–	–	–	–	–	–	–	–
40	–	–	–	–	4	–	–	4
41-49	1	1	–	1	1	–	–	4

50	--	1	--	--	--	--	--	1
51-59	1	--	--	--	--	--	--	1
60	--	--	--	--	--	1	--	1
61-69	2	--	--	--	--	--	--	2
70	1	1	--	--	1	--	--	3
71-79	--	--	--	--	--	--	--	--
80	--	--	--	--	--	--	--	--
81-89	--	--	1	--	--	--	--	1
90	--	--	--	--	--	--	--	--
91-99	1	--	--	--	--	--	--	1
razem	8	4	1	2	6	1	--	22
ogółem	35	8	2	5	12	11	9	82

Tabela 6. Zapisy zgonów parafii Kijany (bez Łuszczowa) 1795, według miejscowości i wieku zmarłego.

wiek	wieś							razem
	Kijany	Nowo- gród	Stoczek	Wita- niów	Zawie- przyce	Zezulin	Ziółków	
<i>infans</i>	1	1	--	--	--	--	--	2
do 1 tygodnia	--	1	1	1	--	1	--	4
do 1 miesiąca	3	--	--	--	1	--	1	5
do 3 miesięcy	1	--	--	1	--	--	2	4
do 6 miesięcy	1	1	1	2	--	1	--	6
do 1 roku	5	2	1	1	3	--	1	13
do 2 lat	4	1	3	--	2	1	1	12
do 5 lat	4	2	--	2	3	1	1	13
razem	19	8	6	7	9	4	6	9
6-9	--	--	--	2	1	5	1	9
10	2	--	--	--	--	--	--	2
11-14	1	1	--	--	--	1	--	3
15	--	--	--	--	--	--	--	--
16-19	1	1	--	--	--	--	--	2
razem	4	2	--	2	1	6	1	16
20	--	--	--	--	1	--	--	1
21-29	1	1	--	1	--	--	1	4
30	--	--	--	--	--	--	1	1
31-39	1	1	2	--	--	2	1	7
40	--	--	--	--	1	--	--	1
41-49	2	2	1	1	--	2	1	9
50	--	1	--	--	2	--	--	3
51-59	1	1	--	--	3	1	1	7
60	--	--	--	--	--	--	--	--
61-69	--	--	--	--	3	3	1	7
70	--	--	--	--	1	--	--	1
71-79	5	1	--	--	3	1	--	10
80	--	--	--	--	1	--	--	1

81-89	–	–	–	1	–	1	–	2
?	1	–	–	–	–	–	–	1
razem	11	7	3	3	15	10	6	55
ogółem	34	17	9	12	25	20	13	130

Tabela 7. Liczby pogrzebów w parafii Kijany w wybranych latach, według miejscowości i wieku zmarłego.

wiek	okres									ogółem
	5 lat: V 1773-IV 1774, 1776, 1778, 1779, 1795								14 lat ^a	
	Kijany	Nowogród	Stoczek	Witańców	Zawiepryce	Zezulin	Ziółków	razem	Łuszczów	
<i>infans</i>	2	1	–	–	–	–	–	3	2	5
do 1 tygodnia	5	3	1	1	1	3	1	15	22	37
do 1 miesiąca	4	2	1	3	1	2	2	15	13	28
do 3 miesięcy	2	3	–	2	1	3	3	14	11	25
do 6 miesięcy	3	2	1	5	1	3	–	15	12	27
do 1 roku	10	2	2	8	11	5	5	43	14	57
do 2 lat	16	3	3	1	6	6	3	38	21	59
do 5 lat	17	5	2	8	10	11	7	60	38	98
razem 0-5	59	21	10	28	31	33	21	203	133	336
6-9	1	1	2	4	3	5	3	19	9	28
10	2	–	1	–	–	–	–	3	2	5
11-14	2	1	–	1	2	1	–	7	5	12
15	–	–	–	–	–	2	–	2	1	3
16-19	3	1	–	–	1	4	–	9	3	12
razem 6-19	8	3	3	5	6	12	3	40	20	60
20	1	–	–	–	2	–	2	5	–	5
21-29	3	1	–	2	2	1	1	10	7	17
30	2	1	–	2	–	–	2	7	5	12
31-39	3	1	2	2	1	4	2	14	6	20
40	–	–	–	–	5	1	–	6	5	11
41-49	3	3	1	2	2	2	1	14	13	27
50	1	2	–	2	2	2	–	9	7	16
51-59	5	2	–	2	3	2	3	17	14	31
60	2	–	–	2	2	3	–	9	6	15
61-69	4	1	–	3	3	3	1	15	12	27
70	1	1	–	–	4	2	–	8	5	13
71-79	5	1	–	–	6	2	–	14	2	16
80	–	–	–	1	1	–	–	2	1	3
81-89	–	–	1	1	–	1	–	3	4	7
90	–	1	–	–	–	–	–	1	1	2
91-99	1	–	–	–	–	-1	–	2	1	3
?	1	–	–	–	–	2	1	4	4	8
razem 20-ogółem	31	14	4	19	33	26	13	140	93	233
	98	38	17	52	70	71	37	383	246	629

do 6 miesięcy	163	289	176	212	57	155	162	162	244	194
do 5 lat	602	505	588	538	443	465	567	530	541	534
do 9 lat	612	579	706	615	486	535	649	580	577	579

a. 1779-1785, IV 1789 – III 1796 (według tabel 1-2)

Tabela 8. Liczby katolików^a, chrztów^b i pogrzebów w parafii Kijany według miejscowości, dla wybranych lat.

Dane	lata	Kijany	Nowogród	Stoczek	Witańńiów	Zawiepryce	Zezulin	Ziółków	razem	Łuszczów
katolicy	1787	403	139	107	202	438	318	156	1763	339
%		229	79	61	115	248	180	88	1000	192
chrzty	1797-1800	92	41	21	45	121	84	47	451	83
%		204	91	47	100	268	186	104	1000	184
pogrzeby dorosłych	1773-1774	7	–	–	5	3	7	2	24	.
	1776	8	4	1	2	6	1	–	22	.
	1778	4	–	–	4	5	5	1	19	.
	1789	7	–	1	1	9	3	6	27	3+
	razem	26	4	2	12	23	16	9	92	.
	%	283	43	22	130	250	174	98	1000	.
	1779	1	3	–	5	4	3	4	20	10
	1785	4	5	2	3	4	5	2	25	5
	1795	11	7	3	3	15	10	6	55	11
	razem	16	15	5	11	23	18	12	100	26
	%	160	150	50	110	230	180	120	1000	260
	ogółem	42	19	7	23	46	34	21	192	.
	%	219	99	36	120	240	177	109	1000	.
	1773-1774	2	3	2	5	3	5	–	20	.
	1776	25	4	–	3	6	10	9	57	.
	1778	7	2	1	6	3	4	3	26	.
	razem	34	9	3	14	12	19	12	103	.
	%	330	87	29	136	116	184	116	1000	.
	1779	6	4	1	7	10	10	3	41	11
	1795	19	8	6	7	9	4	6	59	6
	razem	25	12	7	14	19	14	9	100	17
	%	250	120	70	140	190	140	90	1000	170
	ogółem	59	21	10	28	31	33	21	203	.
	%	291	103	49	138	153	163	103	000	.

a – Przypis 5

b – Księgi austriackie

Tabela 9. Procentowe odchylenia (ponad 5%) udziału zgonów w stosunku do udziału katolików lub chrztów dla poszczególnych miejscowości, w wybranych latach.

wiek	lata ^a	Kijany	Nowogród	Stoczek	Witaniów	Zawiepryce	Zezulin	Ziółków	Łuszczów
dorośli	1773-1789	+24	- 46	-53	+13	-	-	-	-
	1779-1795	-22	+65	-	-	-?	-	+15	+35
	ogółem	-	+9	-23	-	-	-	-	.
dzieci	1773-1778	+44	-	-38	+18	-53	-	+11	.
	1779-1795	+9	+32	+15	+22	-23	-22	-	-8
	ogółem	+27	+13	-	+20	-38	-9	-	.

a – Jak w tabeli 8

Tabela 10. Rzeczywiste liczby zapisanych pogrzebów w parafii Kijany według wieku zmarłych (z wyodrębnieniem Łuszczowa).

Rok	liczba zapisów	Liczba pogrzebów								ogółem
		z parafii w wieku				z Łuszczowa w wieku				
		-5	6-19	20-	razem	-5	6-19	20-	razem	
1773 ^a	32	15	5	8	28	-	-	4	4	32
1774	48	11	6	29	46	-	-	2	2	48
1775	59	25	4	28	57	-	-	2	2	59
1776	84	58	3	22	83	-	1	1	2	85
1777	67	38	8	18	64	-	-	4	4	68
1778	59	27	10	19	56	-	-	3	3	59
1779	68	41	4	23	68	11	-	10	21	89
1780	46	16	3	27	46	3	1	1	5	51
1781	122	37	9	39	85	8	4	12	24	109
1782	55	21	5	30	56	5	-	5	10	66
1783	94	13	7	34	54	17	5	9	31	85
1784	43	17	3	28	48	7	-	3	10	58
1785	58	5	2	25	32	11	1	5	17	49
1786	67	24	3	33	60	6	1	4	11	71
1787	83	1	2	38	41	-	-	-	-	41
1788	51	23	3	48	74	-	-	1	1	75
1789	29	-	-	27	27	7	1	3	11	38
1790	62	42	4	36	82	9	1	5	15	97
1791	104+3	30	4	23	57	3	1	3	7	64
1792	106+9	64	6	37	107	9	-	8	17	124
1793	55+13	8	4	43	56 ^b	11	2	10	23	79
1794	38+14	-	3	35	38	14	-	6	20	58
1795	76+64	59	16	58	133	6	2	11	19	152
1796	71+63	39	9	26	74	14	3	4	21	95
razem	1743	614	123	734	1472	141	23	116	280	1752

a – Od IV

b – W tym 1 zapis bez wieku zmarłego

Tabela 11. Zmarli w parafii Kijany w wieku 6-19 lat, według przystępowania do sakramentów.

wiek	cała parafia			w tym Łuszczów		
	informacje o sakramentach					
	brak	są	razem	brak	są	razem
6	23	–	23	4	–	4
7	23	–	23	4	–	4
8	10	3	13	2	–	2
9	4	3	7	–	–	–
razem	60	6	66	10	–	10
10	6	6	12	2	–	2
11	1	3	4	–	–	–
12	5	8	13	1	3	4
13	3	3	6	–	2	2
14	–	4	4	–	–	–
15	2	6	8	–	1	1
16	–	6	6	–	1	1
17	–	7	7	–	–	–
18	–	13	13	–	3	3
19	1	6	7	–	–	–
razem	18	62	80	3	10	13
ogółem	78	68	146	13	10	23

Tabela 12. Roczne liczby zapisów zgonów w parafii Bystrzyca według rejestrów.

rok	rejestr		
	ogólny	dzieci	razem
1770	31 ^a	–	–
1771	35	–	35
1772	37	–	37
1773	71	–	71
1774	48	–	48
1775	62	14 ^b	.
razem	253	14	.
1776	59	78	137
1777	66	41	107
1778	51	39	90
1779	56	38	94
1780	78	39	117
1781	54	96	150
1782	47	45	92

razem	411	376	787
1783	35 ^c	45	.
1784	–	67	67
razem	35	112	.
ogółem	730	502	.
przeciętnie w roku			
1771-1775	50,6	.	.
1776-1782	58,7	63,7	112,4

a – Od 13 V

b – Od 2 X

c – Do 26 V

Tabela 13. Zmarli w parafii Bystrzyca według typu rejestru i wieku, w wybranych latach.

rok	lat									
	rejestr ogólny					rejestr dzieci				
	-5	6-19	20-	?	razem	-5	6-19	20-	?	razem
1772	–	4	27	6	37	–	–	–	–	–
1775 ^a	–	3	56	3	62	11	3	–	–	14
1779	–	7	42	7	56	35	3	–	–	38
1783 ^b	–	2	32	1	35	33	9	1	2	45
1786	133	25	44	–	202	–	–	–	–	–
razem	133	41	201	17	392	79	15	1	2	97

a – Dzieci od 2 X

b – Ogólny do 26 V

Tabela 14. Zmarli w parafii Bystrzyca według typu rejestru i miejscowości, w wybranych latach.

wieś	rok												
	1772		1775		1779		1783		1786 ^a		ogółem		
	rejestr ^b						wiek lat				dorośli	dzieci	razem
	og.	og.	dz.	og.	dz.	og.	dz.	od 10	do 9				
Bystrzyca	5	7	–	6	2	2	3	3	16	23	21	44	
Baszki	–	2	–	1	–	2	2	–	7	5	9	14	
Charlęż	5	4	1	4	4	4	4	9	22	26	31	57	
Długie	–	1	–	2	–	–	1	–	3	3	3	7	
Jawidz	6	7	2	7	7	3	6	6	10	29	25	54	
Łagiewniki	–	2	–	3	4	–	–	3	5	8	9	17	
Łysaków	2	2	1	4	2	–	1	3	12	11	16	27	
Niemce	1	6	–	11	8	5	6	10	15	33	29	62	
Pliszczyn	1	8	1	2	1	4	6	4	10	19	18	37	

Rokitno	5	8	–	1	1	4	1	2	6	20	8	28
Sobianowice	5	1	–	6	2	3	6	4	8	19	16	35
Spiczyn	1	3	1	4	4	5	4	8	19	21	28	49
Turka	–	4	7	2	–	2	2	3	7	11	16	27
Wólka Rokicka	4	2	–	1	3	1	2	–	5	8	10	18
Zalesie	–	–	1	2	–	–	–	–	2	2	3	5
?	2	5	–	–	–	–	1	–	–	7	1	8
razem	37	62	14	56	38	35	45	55	147	245	244	489

a – Rejestr ogólny

b – Rejestry: og. – ogólny, dz. – dzieci

Tabela 15. Proporcje (%) katolików^a, chrztów^b i pogrzebów w parafii Bystrzyca według miejscowości, dla wybranych lat.

wsie	katolicy 1787	chrzty 1797-1800	pogrzeby	
			1772-1786	dzieci 1786
Bystrzyca	94	94	90	109
Baszki	25	14	29	48
Charleż	87	93	117	150
Długie	35	39	14	20
Jawidz	127	107	110	68
Łagiewniki	25	16	35	34
Łysaków	45	42	55	82
Niemce	96	126	127	102
Pliszczyń	93	80	76	68
Rokitno	78	49	57	41
Sobianowice	91	88	72	54
Spiczyn	92	111	100	129
Turka	47	50	55	48
Wólka Rokicka	45	64	37	34
Zalesie	14	11	10	14
inne	8	16	16	–
razem	1000	1000	1000	1000

a – Przypis 5

b – Księgi austriackie

c – Według tabeli 14

Tabela 16. Zapisy zgonów z parafii Łęczna według wieku zmarłego (seria zasadnicza, wybrane lata).

wiek	lata						razem
	1767	1768	1769	1779	1780	1781	
<i>infans</i>	–	8	–	–	1	38	47
do 1 tygodnia	–	3	1 ^a	–	–	–	4
do 1 miesiąca	–	–	–	–	–	–	–
do 3 miesięcy	–	–	–	–	–	–	–
do 6 miesięcy	–	1	–	–	–	–	1
do 1 roku	–	1	–	–	–	1	2
do 2 lat	–	3	–	–	–	2	5
do 5 lat	–	5	–	14 ^b	7	17	
razem	–	21	1	1	5	48	76
6-9	–	1	1	2	–	2	6
10	3	–	–	1	–	1	5
11-14	–	–	1	1	1	4	7
15	–	–	1	–	–	–	1
16-19	–	1	2	1	–	2	6
razem	3	2	5	5	1	9	25
20	–	–	–	2	1	1	4
21-29	–	–	1	1	3	1	6
30	1	–	2	1	3	3	10
31-39	1	3	–	–	–	–	4
40	1	2	1	8	3	2	17
41-49	1	2	2	2	3	7	17
50	1	2	1	3	2	4	14
51-59	–	–	3	2	1	–	6
60	4	7	5	6	10	3	35
61-69	–	2	2	–	1	–	5
70	1	2	–	6	3	9	21
71-79	–	–	–	–	–	–	–
80	–	–	–	1	1	3	5
81-89	–	–	–	–	–	–	–
90	–	–	–	2	–	–	2
91-99	–	–	–	–	–	–	–
100	1	1	–	–	–	–	2
?	2	–	1	6	5	2	16
razem	13	21	18	40	37	35	164
ogółem	16	44	24	46	43	92	265

a – Zapis skreślony

b – W tym *filia*, bez podanego wieku

DIE STERBEVERZEICHNISSE DER PFARREIEN KIJANY UND BYSTRZYCA AUS DER ZWEITEN HÄLFTE DES 18. JAHRHUNDERTS

ZUSAMMENFASSUNG

Dieser Artikel präsentiert eine Analyse der Sterbeverzeichnisse der Pfarrei Kijany aus den Jahren 1773-1801, das Sterbeverzeichnis der Pfarrei Bystrzyca aus den Jahren 1770-1784, das Sterbeverzeichnis der Pfarrei Łęczna aus den Jahren 1737-1791 sowie sporadische Sterbeverzeichnisse aus Łuszczów aus den Jahren 1773-1778 im Lubliner Gebiet.

Aufgrund der durchgeführten Analyse dieser Verzeichnisse unterscheidet der Verfasser folgende Entwicklungsstufen der Sterbeurkunden in Polen vor und nach den Teilungen des Landes: a) die Registrierung der Sterbefälle hatte den Charakter eines Rechnungsbuches – verzeichnet wurden die bezahlten Begräbnisse; b) Registrierung mit religiösem Charakter – den die Ostersakramente empfangenden Personen entsprechend; c) Eintragungen in verschiedenen Partien des Buches – dies führte zu Eintragungen am falschen Ort oder zu Auslassungen; d) im Lubliner Gebiet die Einführung des Prinzips der Registrierung aller Sterbefälle in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts; e) die Einführung des österreichischen Formularbuches (ab 1797) mit besonderen Seiten für die einzelnen Orte, und danach die Zivilstandsakten seit 1810.

Nach Feststellung des Charakters des Buches und des Alters der berücksichtigten Verstorbenen können die Eintragungen zu demographischen Zwecken hinsichtlich der Registrierung der Sterbefälle in der Zeit vor den polnischen Teilungen dienen.

Aus dem Polnischen übersetzt von Herbert Ulrich